

Gent in 1879

De politieke dagbladen staan vol met artikels in verband met het schoolvraagstuk en met de schoolwetgeving. Daar dit echter geen typisch Gents probleem is, zullen we dit in deze bijdrage niet behandelen.

Te Gent verschijnt een nieuw dagblad : De Gentenaar, waarvan het eerste nummer verscheen op 27 januari 1879. De stichter was kanunnik J. Verschuere, die we vroeger reeds hebben ontmoet als eigenaar en bestuurder van het "Werk der Vlaamsche Katholieke Drukpers". Het blad werd verkocht aan twee centimes per nummer.

Le Nouvelliste de Gand, krant die verscheen sedert 1841, ging ter ziele, maar werd onmiddellijk vervangen door L'Impartial; het was een katholiek informatieblad, dat zal verschijnen tot in 1894.

Op 4 april 1879 verscheen ook een nieuw weekblad "De Volkswil" met als ondertitel "Socialistisch Weekblad". Het werd uitgegeven door het Centraal Comité der Gentsche Werkliedenverenigingen en had als motto "RECHT MOET MACHT WORDEN". Het blad zal verschijnen tot in 1881 en zal dan vervangen worden door De Toekomst. Dat in 1879 de socialistische beweging het aandurfde een weekblad uit te geven geeft blijk van een zekere sterkte. Het blad steunde op enkele groeperingen : Midden-comité, midden-sectie, metaalbewerkers, Multatuli-vereniging, spinners, vrijzinnige werkmansbibliothek, verenigde wevers. Hoofdredacteur was Ed. Anseele, Paul De Witte was een medewerker. Als we het blad objectief bekijken, moeten we zeggen : "De medewerkers moeten nog hun stiel leren". Weinig artikels waren in staat de lezer te bezielen. Het lokaal nieuws was practisch verwaarloosd; van de vele meetings, die werden gehouden, krijgen we meestal geen verslag. De oplage ging dan ook in dalende lijn, van ongeveer 1200 bij het begin tot ongeveer 675 na twee jaar bestaan.

Er verscheen ook een katholiek strijdblad, dat halfmaandelijks verscheen : De Koezweep. Drukker en uitgever waren Leliaert en A. Siffer op de Hoogpoort. Het blad zal verschijnen tot in 1882. De titeltekening stelde voor een koe, opgejaagd door een zwepende boer.

5 januari : In de Minardschouwburg wordt Mast en Danneels van N. Destanberg opgevoerd.

12 januari : Eerste opvoering van het toneelstuk Baekelandt, drama in vijf bedrijven door J. Van Hoorde en liederen getoonzet door K. Miry.

18 januari : Te Gent houdt Arthur Verhaegen in de katholieke kring een voordracht met als onderwerp "L'Etat hors de l'Ecole", voordracht die als brochure zal worden uitgegeven. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1878 worden Colson, Pickaert, Vermandel en Heremans als schepenen aangesteld.

20 januari : Een vriendenkring uit de herberg De Zalm op de Groentenmarkt heeft een lekkerkoek van 70 kg. aan de bewoners van het oudmannenhuis geschonken.

10 februari : De heer Emiel Braun wordt benoemd tot ingenieur van de stad Gent in vervanging van de Heer Hofman.

De stad koopt een woning, een windmolen en een perceel grond gelegen buiten de Muidepoort aan voor 21 000 fr., dit voor de uitbreiding van de haven.

2 maart : Door Vandendaele te Ronse wordt de tekst van een lied uitgegeven "Ze zullen onze kinderen niet hebben; de schoone ziel van het kind" op de melodie van de Vlaamse Leeuw.

9 maart : "C'est aujourd'hui plus que jamais que la Francmaçonnerie est la philosophie du libéralisme, sa maîtresse absolue et qu'il n'est rien sans elle. Constatons que la Francmaçonnerie n'est rien si elle n'est l'ennemie de la Religion, l'ennemie de l'Eglise, la libre pensée en un mot. Constatons enfin que le libéralisme, face profane, externe de la Francmaçonnerie, d'accord avec celle-ci, ne veut "jeter le cadavre du catholicisme dans la fosse" qu'enfin de s'y substituer comme une religion nouvelle, comme la religion de la morale universelle ou plutôt moyenne, dont l'homme est à la fois le prêtre et Dieu, selon une parole fameuse du Fr. Faider de Gand" (Le Bien Public 9 maart 1879)

Hierop zal Le Journal de Gand antwoorden : "Les francmaçons sont d'excellents citoyens qui se réunissent sans grand mystère dans le but peu ténébreux de discuter des questions dont la solution intéresse le bien de l'état et de la société".

10 maart : Op de toer tijdens carnaval was de beweging zeer groot. De Vrijdagmarkt is tijdens de karnavaldagen een ware foor geworden. Er stonden niet alleen paardenmolens en suikergoedkramen, maar ook tenten met waarzegsters, dikke vrouwen, een menagerie en allerlei spelen.

17 maart : Gemeenteraadslid Dumoulin vraagt de aandacht voor de waterloop achter de Sleepstraat, die een besmettelijke stank uitwasemt.

26 maart : In gans het land tot in de kleinste dorpen worden protestmeetings tegen de nieuwe schoolwet ingericht.

27 maart : De bouw van de nieuwe kerk van het H. Hart op de Dendermondesteenweg wordt toegewezen aan de heer Laroy van Sint-Amansberg voor een bedrag van 104 000 frank.

7 april : De Staat ruilt met de stad het oud poermagazijn aan de Sint-Lievenspoort voor twee huizen palend aan het militair hospitaal.

10 april : De Heer de Maere-Limnander is lid benoemd van de internationale commissie, die op 15 mei te Parijs zal vergaderen om het ontwerp

van een kanaal, dat de Atlantische oceaan met de Grote oceaan zal verbinden, te bestuderen.

20 april : Op 15 april werd Pol Verbauwen uit de gevangenis ontslagen, dit na een gevangenschap van dertien maand. Op zondag 20 april werd Verbauwen gehuldigd. In stoet met afvaardigingen van Brussel, Molenbeek, Sint-Niklaas, Lokeren, Geraardsbergen, Kortrijk, Menen, Waregem en Brugge trok men op naar de zaal Parnassus op de Houtlei, waar een groot feest plaats had. (zie Schetsen uit mijn Leven door P. Verbauwen blz. 112 en volgende).

25 april : Gisteren overleed te Gent de heer Vanderhaeghen, oud boekdrukker, laatste overlevende en stichter van de maatschappij De Napoleonisten. Hij zal begraven worden te Sint-Amandsberg in de kelder der oud-wapenbroeders van het eerste keizerrijk. De grafkelder zal deze maal toegezegeld worden om niet meer geopend te worden. Gemelde maatschappij telde bij haar stichting 364 leden, die allen begraven liggen onder het arduinen gedenkteken in vorm van een piramide.

1 mei : Paul Voituron publiceert de brochure "Le Libéralisme et les Idées religieuses". Een citaat hieruit : "La voie dans laquelle le libéralisme est entré doit conduire à la constitution d'Eglises rationalistes. Une immense révolution s'opère sous nos yeux. Elle a pour but de changer la société jusque dans ses assises les plus profondes et elle conduit directement à substituer la religion naturelle aux religions positives".

5 mei : De Société Littéraire en het Kunstgenootschap versmelten en vormen thans Cercle Artistique et Littéraire.

17 mei : In de gemeenteraad van 17 maart 1879 werd het lastenboek goedgekeurd, waarbij de voorwaarden werden bepaald voor een concessie van waterbedeling. Art. 10 bepaalde, dat het rendement moest berekend zijn aan 130 liter per inwoner en per dag.

De oorsprong van het water was willekeurig, maar mocht niet geput worden noch uit de Schelde noch uit de Leie. Het water moet voldoen aan de hygiënische voorwaarden. De stad Gent zal minimum per jaar 300 000 m³ water verbruiken. De concessie heeft een duur van zestig jaar en op het einde van de concessie wordt de volledige uitrusting eigendom van de stad Gent. Aan de abonnees werd het water berekend aan 40 centimes per kubiek meter. Voor grote verbruikers was er een vermindering. Het nut van de aanleg van een waterbedeling is duidelijk, voornamelijk in een stad als Gent met zijn talrijke besmette kanalen. Drinkbaar water is een elementaire behoefte. Veel huizen hadden geen pompwater. Stromend water laat ook toe badkamers in te richten. Ook voor de fabrieken en voor de brandweer waren aan de oprichting veel voordelen verbonden. De concessie werd verleend aan de heren Carels en Van Overstraeten.

18 mei : De nieuwe kiosk op de Kouter wordt ingehuldigd.

1 juni : Men heeft in het oud Klein Vleeshuis, waarin men thans werkt om er een hal voor verkoop van eetwaren in te richten, sporen van muurschilderingen ontdekt. Men weet, dat de gebouwen tot 1789 de kapel der weversnering was.

14 juni : De gemeenteraad keurt de plannen en het bestek voor de bouw van de Sint-Machariuskerk goed.

12 juli : In de gemeenteraad vestigt de heer De Nobele de aandacht op de straatverlichting. Na middernacht zijn de straten in een volledige duisternis gedompeld. Dit kan aangenaam zijn voor de dieven, maar het is vol gevaren voor de burgers, die uit plicht 's nachts onze straten moeten doorkruisen.

27 juli : Heden heeft er op Klein Turkije een kikvorsenwedstrijd plaats. De mededingers moeten zich aanbieden in Het Gouden Hoofd.

1° prijs : een groot krentenbrood. Er moet geen inleg worden betaald. Goedkoopste magazijn van Gent.

Wieg	5,25 fr.	Bed een persoon	12,50 fr.
Kinderbed	8,50 fr.	Bed ressort twee pers.	35 fr.

8 augustus : Bij K.B. van 29 juli zal de staat een brug bouwen over de Brugse vaart rechtover de Hamerstraat aan de Palinghuizen.

10 augustus : Heden heropening van de guinguette Het Maagdeken, Dendermondesteenweg. Men verhuurt er poneys.

17 augustus : Te Gentbrugge wordt het standbeeld van Louis Van Houtte ingehuldigd.

24 augustus : Er wordt een feest ingericht om het tienjarig bestaan van de sigarenmakersvereniging te vieren.

6 september : In plaats van rond te gaan met een lange ladder op hun schouder, zijn de lantaarnaanstekers thans voorzien van een lange stok, waarop een klein lantaarntje staat.

13 september : Henri Cnops, Barrestraat 21 Gent naast de herberg De Vier Eemmers. Opstellen van verzoekschriften, brieven van alle aard. Huis van ouds vermaard en gekend. Men gelast zich ook met het opstellen van redevoeringen, akten, gelegenheidsgedichten, opmaken van reglementen van maatschappijen.

16 september : In de gemeenteraad interpelleert De Nobele over de toestand van de overdekte markt. "Men vindt er niet anders meer dan enkele kramen van saai en konijnen. Ik zeg niet dat daar niet enkele katten onder zijn, maar groenten en fruit zijn er niet meer te zien". De 74 stallen in de overdekte markt hadden 3 755 fr. opgebracht, maar vele stallen waren door de huurders verlaten. De overdekte markt werd geen succes.

3 oktober : Au Boeuf à la Mode, Kleine Vleeshuissteeg.

Menus : Diner gras	3 fr.
Diner maigre	3 fr.
Plats du jour	0,75 fr.
Potage aux herbes	0,30 fr.
Raie beurre noir	0,80 fr.
Gigot de mouton	0,80 fr.
Carbonnades flamandes	0,80 fr.

13 oktober : In een speelschool door een oude vrouw gehouden in de Twijnderstraat werd een kind erg verbrand door kokende melk.

20 oktober : Architect Pauli geeft zijn ontslag als raadgevend bouwmeester van de stad Gent; hij wordt vervangen door K. Van Rijsselberghe.

7 november : De Klaaskenskramen worden dit jaar op het Sint-Veerleplein gehouden.

29 november : In de gemeenteraad vraagt De Nobele aandacht voor de slechte toestand van de straten.

In de gemeenteraad van 16 september was aan Oppenheim en Romberg uit Brussel een nieuwe concessie verleend voor het uitbaten van een gasmaatschappij. De voorwaarden waren : de concessie heeft een duur van dertig jaar (1881-1911), in de nieuwe wijken (Citadelwijk, Rabotwijk) moeten de nodige leidingen worden geplaatst; het aantal straatlantarens moet met 400 worden vermeerderd en elke lantaren zal per jaar 3 557 uur branden (ze mogen dus niet meer gedoofd worden na middernacht).

De verlichting van de straten gebeurt op kosten van de concessiehouder; de particulieren betalen 17,25 centimes per kubiek meter, grote verbruikers krijgen een korting. Er kwam een protestbrief van de Ligue du commerce et de l'industrie de Gand, waarin er op gewezen werd dat de verbruikers de stadsverlichting moesten betalen. Het besluit van de gemeenteraad werd verbroken door de Bestendige Deputatie van de provincie wegens krenking van het algemeen belang. Er kwam nu een nieuwe aanbesteding. De Compagnie impériale du gaz, die de uitbating had sedert 1824 vroeg 16,75 centimes per kubiek meter, Oppenheim en consorten vroeg 16,7 cent. per kubiek meter en de Société financière de Paris vroeg 14,875 centimes per kubiek meter en verkreeg also de concessie. De voorwaarde van het kosteloos leveren van gas aan de stad voor de verlichting verviel natuurlijk.

27 december : De stad Gent geeft een lening van 12 miljoen uit om de volgende openbare werken te financieren :

1. Uitbreiding haven 6 000 000 fr.
2. Gezondmaking wijk Nederschelde 3 300 000 fr.
3. Aanleg lanen en wegen 1 000 000 fr.

4. Bouw van scholen 1 000 000 fr.

5. Stadsgebouwen (stadhuis) 700 000 fr.

Natuurlijk moet in de aflossing van de lening worden voorzien en hiervoor beslist de gemeenteraad een aantal belastingen te verhogen.

In 1879 overleed Charles De Coster, de schrijver van Tijl Uilenspiegel. Dostojewski publiceert De Gebroeders Karamosov en H. Ibsen het toneelstuk Nora of Het Poppenhuis. Ten slotte werd in 1879 Einstein geboren; hij zal overlijden in 1955.

M. STEELS

Inventaire Archéologique - Fiche nr. 64

In de rubriek "Schilderijen", Sint-Niklaaskerk – XVIe eeuw, stelde E. Lacquet op 7 februari 1898, in de Franse taal, de volgende fiche op :

GEDENKSCHILDERIJ VAN DE XVIe EEUW

In de parochiekerk van Sint-Niklaas bevindt zich, opgehangen aan de vierde pilaar links, een kleine schilderij van de XVIe eeuw op hout, zeer eigenaardig door zijn onderwerp, maar zeer middelmatig van uitvoering. Ze stelt Olivier van Minjau en zijn vrouw Amelberga sLangen voor, omringd door hun 31 kinderen. In het midden van het paneel : Christus aan het kruis. Rechts : Amelberga sLangen met haar tien dochters geknield in gebed en, daarachter staande, Sint-Amelberga, patrones van de moeder. Links : Olivier van Minjau met zijn een en twintig zonen, geknield, en achter hen staande, Sint-Olivier, patroon van de vader. In de achtergrond, een gezicht van de stad.

Onder de schilderij leest men het volgende grafschrift :

Hier licht begraven Olivier van Minjau ende Amelberge sLangen/ sijn wettelick wyf was/ ende hadden te samen eenendertich kinderen/ met een smaels thien dochters ende de reste zonen/ twelck altzamen gestorven zyn vader/ moeder ende kinderen/ in Ougsti.

Volgens een overlevering vermeld door J.B. Descamps in zijn "Voyage pittoresque de la Flandre et du Brabant" (1769) en overgenomen door A. Voisin "had Keizer Karel bij zijn intrede in Gent als Graaf van Vlaanderen (24 februari 1526) Minjau opgemerkt die deel uitmaakte van de optocht, aan het hoofd van zijn een en twintig zonen in uniform.